

Ekosofias Nyhetsbrev

OKTOBER 2016 - TJUGOFJÄRDE ÅRGÅNGEN

LIVING PLANET REPORT 2016: TVÅ TREDJEDELAR AV PLANETENS RYGGGRADSDJUR RISKERAR ATT FÖRSVINNA TILL 2020

WWF Living Planet Report 2016 visar att människan kan vara på väg att orsaka den sjätte massutrotningen. Bestånden av ryggradsdjur kommer att ha minskat med 67 procent under 50 år, från 1970 till 2020. Redan nu har populationerna mer än halverats. Globalt lever och konsumerar vi som om vi hade 1,6 jordklot. – Vi överkonsumerar jordens resurser och i Sverige lever vi som om vi hade 4,2 jordklot till vårt förfogande. Vårt fotavtryck ökar i stället för att minska.

Det är första gången som en enskild art – människan – orsakar allvarliga förändringar på jorden. Fyra av nio trösklar som är avgörande för de globala processer som upprätthåller liv på jorden har redan överskridits, enligt Stockholm Resilience Center, som medverkar i rapporten.

Sverige tillhör "värstingligan" när det gäller fotavtrycket, vid sidan av USA, Kanada, Australien, Kuwait, Förenade Arabemiraten, Oman och Belgien.

Svenskarna har stor import av konsumtionsvaror som framställs med fossil energi, inte minst från Kina. Det blir höga indirekta koldioxidutsläpp som följd. – Satsningar på en bättre energimix med förnybara bränslen äts delvis upp av "kolimporten" från vår mat och våra prylar. Vårt ekologiska fotavtryck påverkas också av att vi har en energikrävande fordonspark, värmer upp stora bostäder och har en hög köttkonsumtion, säger Carina Borgström-Hansson, expert på ekologiska fotavtryck på WWF.

– Men loppet är inte kört. De goda nyheterna är att det finns lösningar, inte minst måste vi göra vår produktion och konsumtion av mat och energi mer hållbar, säger Håkan Wirtén, generalsekreterare på WWF. Det nya globala klimatavtalet tillsammans med FN:s nya hållbarhetsmål ger en bättre grund än någonsin tidigare. Kraftfulla åtgärder krävs dock för mer hållbar konsumtion och produktion i alla länder.

OANSVARIGT ATT SATSA PÅ ATT NÅ KLIMATMÅL MED HJÄLP AV "NEGATIVA UTSLÄPP"

En avgörande del av Parisavtalet bygger på att den globala uppvärmningen hålls under 2 grader med hjälp av "negativa utsläpp", det vill säga att kol på olika sätt binds eller lagras i marken. Men det är en oprövad, mycket riskfylld teknik, som sätter planetens framtid på spel. Istället behöver vi inrikta oss på att göra allt som kan göras redan i dag för att minska utsläppen. Det skriver sju forskare på DN Debatt.

Parisöverenskommelsens riktmärke, 1,5 grader, är i praktiken redan omöjligt att nå. Nu är siktet inställt på att hålla den globala uppvärmningen under 2 grader, men med de överenskommelser som politikerna presenterat riskerar vi att hamna på minst cirka 2,7 graders temperaturökning med en risk för betydligt mer, kanske upp emot 4 grader, menar forskarna.

För att ändå lyckas med klimatmålen förutsätter överenskommelsen omfattande negativa utsläpp med stöd av "den bästa tillgängliga vetenskapen". Bland annat ska koldioxid bindas i plantager och genom att man bevarar och restaurerar jordens skogar, ökar planktonproduktionen i haven, eller direkt suger in koldioxid från atmosfären och lagrar den i berggrunden. Åtgärder som brukar kallas "geo-engineering" eller "terra-forming".

Åtgärderna kräver gigantiska arealer för att realiseras och riskerar att allvarligt skada biodiversiteten. Men frågan är om det kommer att fungera. Det handlar verkligen om att spela, men med mycket stora risker. Det är inte ansvarsfullt att spela ett så riskfyllt spel. Det enda försvarbara är att man omedelbart börjar minska utsläppen i snabbare takt än vad som hittills planerats. Men det fordrar

en betydligt skarpare klimatpolitik än den som nyligen skisserats av Miljömålsberedningen, skriver debattörerna.

"KLIMATHOT KAN UTLÖSA NÄSTA FINANSKRIS"

Världens fossiltillgångar riskerar att snabbt bli värdelösa vid ett genombrott för en mer radikal klimatpolitik. Fallhöjden ökar så länge marknaden blundar för att klimathotet är en "systemrisk", hävdar en tung tidigare chef på Bank of England. Klimatförändringar "kan utlösa nästa finanskris", varnar brittiske Paul Fisher, tills helt nyligen vicechef för Bank of Englands bankövervakning. Pundets utdragna ras efter briterernas brexitbesked visar tydligt att politiska beslut kan påverka en marknadsprissättning i grunden, hävdar han i en intervju med Bloomberg.

"Det är exakt den sortens händelse som du kan få med klimatförändringar ... "

Det är en potentiell systemrisk", säger Paul Fischer till Bloomberg.

Bolagsjättar inom fossilenergi kan snabbt tappa enorma värden den dag en stramare klimatpolitik bedöms bli verklighet på allvar, med globala börsstormar som följd. Bland annat hör oljefjättarna Exxon, Petrochina, Royal Dutch Shell och Chevron alla till världens tio största icke finansiella företag.

"Även kortsiktiga investerare kan påverkas av regel- och politikförändringar, snabba teknologiska skiften eller extrema väderkatastrofer", skriver den amerikanska fondförvaltaren Black Rock i rapporten "Portföljanpassning till klimatförändringar".

Teorin om en "fossilbubbla" formulerades ursprungligen av brittiska Carbon Tracking Initiative 2011. Enligt tankesmedjan kontrollerar 100 globala energibolag tillsammans fem gånger mer kol, olja och gas än vad mänskligheten någonsin kommer att konsumera – förutsatt att världen fullföljer målet att begränsa klimateffekten till två graders temperaturhöjning.

Dagens Industri

EU MOTARBETAR EGNA KLIMATMÅL FÖR TRANSPORTER

EU:s egna policyprocesser har en förödande effekt på arbetet med att nå målet med minskade klimatutsläpp inom transportsektorn. Det visar ett internationellt forskarteam som intervjuat policymakare på tre olika avdelningar inom EU-kommissionen. Bland annat prioriterar de som arbetar med policy ekonomiska mål framför miljömässiga mål, lyssnar mer på lobbyföreträdare från industrin och sätter sitt hopp till orealistiska "mirakellösningar".

NYTT AVTAL KLART – DÄMPAR GLOBALA UPPVÄRMNINGEN

Nästan tvåhundra länder kom nyligen överens om ett bindande avtal för att minska utsläpp av klimatskadliga HFC-föreningar.

– Det är ett rättsligt bindande avtal som när det genomförs, kan bidra med att undvika en halv grad uppvärmning. Det är ett alldeles fantastiskt bidrag, säger den svenske förhandlaren, Jan Olsson, miljö- och havsambassadör.

Väte-, fluor- och kolföreningar, HFC, används i bland annat kylskåp och klimatanläggningar. De är skadligare än koldioxidutsläpp för klimatet och en minskning av HFC-utsläpp kan vara det snabbaste sättet att minska den globala uppvärmningen.

Finansieringen sker genom att rika länder bidrar med pengar i en fond, för att finansiera fattigare länders omställning.

Även miljöminister Karolina Skog (MP), välkomnar att avtalet. För svensk del kommer avvecklingen av HFC-föreningar att inledas 2019 och det svenska näringslivet är väl förberett för omställningen berättar hon.

Hon pekar även på att det finns alternativ till HFC och därmed saknas teknisk anledning till varför en utfasning inte skulle kunna ske fort och kostnadseffektivt.

– Man har varit medveten om den här frågan ett tag och det finns fullgoda alternativ. Så den största effekten för svenskt näringsliv är att den globala konkurrensen blir justare när det finns en internationell lagstiftning som rör den här frågan, och som reglerar den globala marknaden, säger hon.

Sveriges Radio

ISABELLA LÖVIN: "NU KLIMATANPASSAR VI BISTÅNDET"

Sverige har beslutat om en ny strategi för utvecklingssamarbetet med Bolivia för 2016–2020. Genom strategin ska ett av världens mest klimatsårbara länder både få hjälp med klimatanpassning och förses med småskalig förnybar energi. – Sverige är en väldigt stor biståndsgivare. När vi står inför klimatutmaningar där fattiga drabbas värst, vare sig det är i Bolivia, Bangladesh, små Stillahavsnationer eller i de varmaste länderna som drabbas av ökenutbredning, så har vi en skyldighet att stärka ländernas anpassning till klimatförändringar – men också se till att de inte upprepar våra misstag och satsar på fossil energi, säger Isabella Lövin, minister för internationellt utvecklingssamarbete och klimat samt vice statsminister, till Aktuell Hållbarhet.

SYNLIGGJORDA INKÖP ÖKAR ANDELEN EKOLOGISKA VAL

Hur människor kan påverkas till ett mer hållbart levnadssätt är en fråga som sysselsätter många. Nu visar en ny studie från KTH att människors inköp av ekologiska livsmedel kan öka med nära en fjärdedel när de får se sina faktiska inköp redovisade på ett visuellt tydligt sätt.

Tjänsten som visualiserar inköpen kallas för Eko-panelen och är en testtjänst. Den bygger på att kundernas enskilda inköpsdata samlas in automatiskt och sedan redovisas visuellt online. Både på detaljerad nivå, men också på en mer övergripande nivå med utvecklingstrender över tid, säger Jorge Zapico från KTH.

Under en testperiod fick en grupp bestående av 65 Coop-anställda tillgång till tjänsten och på tre månader ökade de sina inköp av ekologiska livsmedel med hela 23 procent, vilket är avsevärt mycket högre än hos den kontrollgrupp som inte hade tillgång till tjänsten.

– Coops och KTH:s samarbete kring Eko-panelen har varit en spännande och lärande resa i hur vi kan använda inköpsdata för att stimulera till en mer hållbar livsstil. I försöket såg vi tydligt hur intresset för, samt köp av, ekologisk mat ökade då vi gav tillbaka kvittoinformation till kund, informerade om fördelar med ekologiska matvaror samt tillgängligt sortiment, säger Louise König, hållbarhetschef på Coop.

CITY GROSS SVANENMÄRKER HELA KEDJAN

Nordisk Miljömärkning skärper kraven för Svanenmärkning och öppnar samtidigt möjligheten för hela dagligvarukedjor att certifiera sig. Först ut att utnyttja möjligheten är Bergendahls som Svanenmärker hela City Gross.

– Svanen är ett bra verktyg och det här gav oss en utmärkt målsättning i vårt miljö- och hållbarhetsarbete, säger Bergendahls vd Johan Johnsson.

De flesta City Grossbutikerna är sedan tidigare Svanenmärkta, och när möjligheten att certifiera hela kedjan nu kom var Bergendahls först att nappa. I Svanenmärkningens kriterier för dagligvarubutiker, som nu har reviderats och skärpts för tredje gången, finns krav på sortimentet, energianvändningen, avfallshantering och butikens användning av varor och tjänster. Butikerna ska göra en årlig genomgång och se till att kraven efterlevs under hela licensperioden. Varje butik ska dessutom utse en ansvarig person.

I kommande versioner av kraven för dagligvarubutiker och kedjor avser Nordisk Miljömärkning att skärpa kraven på ekologisk och miljömärkt försäljningsandel, energiförbrukning och sorterat avfall. Man utvärderar också möjligheten att införa ett obligatoriskt krav på mängden matsvinn.

Fri Köpenskap

NÄSTAN VARANNAN SVENSK ÄTER VEGETARISKT

Nästan varannan svensk (45%) äter vegetariskt en eller flera gånger i veckan och var fjärde (24%) planerar att i ännu högre utsträckning välja vegetariskt framför kött nästa år. Det visar en undersökning som Sifo gjort, på uppdrag av Axfood, om svenska folkets ändrade matvanor.

Axfoods årliga "vegoundersökning" visar att trenden håller i sig: allt fler svenskar fortsätter att välja vegetariskt. Vanligast är det att vara så kallad flexitarian – en person som inte är vegetarian, men som ändå äter vegetariskt

en eller flera gånger i veckan. Det främsta skälet till det är omtanke om miljö och klimat.

På samma sätt består viljan att ändra sina matvanor till kommande år. Nästan var fjärde (24%) svensk uppger att de planerar att minska sitt köttätande 2017.

GLÄDJANDE RESULTAT I ALLMÄNNYTTANS ENERGIPARSÄTNING

17 procent – så mycket har energianvändningen minskat hos 105 allmännyttiga bostadsbolag i Sverige på åtta år. Nu hoppas SABO att bostadsföretagen når målet om 20 procent vid slutet av 2016.

2008 gick startskottet för Skåneinitiativet, en utmaning från SABO med målet att minska energianvändningen med 20 procent hos 105 allmännyttiga bostadsbolag på nio år.

Cirka 400 000 lägenheter ingår i Skåneinitiativet och under 2015 förbrukade lägenheterna i snitt nästan 26 kWh mindre per kvadratmeter och år än vad de gjorde 2007.

- 1 kronor innebär det att energikostnaderna är 843 miljoner kronor lägre år 2015 än vad de skulle ha varit med 2007 års förbrukning, säger Anders Nordstrand, vd för SABO.

VIKTIGT STEG MOT FOSSILFRI ENERGI I GÖTEBORG

Klimathotet påverkar oss alla och vi måste alla ta ansvar. Göteborg Energi ska minska koldioxidutsläppen med 95 000 ton per år. Det motsvarar årsutsläppen från en fjärdedel av alla bilar i Göteborg. Ett modigt beslut som vi är stolta över, skriver Elisabeth Undén (MP) med fler från Göteborg Energis styrelse.

De klimatåtgärder som nu genomförs är att öka användningen av biogas istället för naturgas och att i större utsträckning använda biobaserade anläggningar före fossilbaserade anläggningar.

För att nå målet att Göteborgs fjärrvärme år 2030 ska komma från förnybara eller återvunna källor planerar vi för en ny kraftvärmeanläggning baserad på biobränsle. Eftersom anläggningen också producerar el förstärker vi elbalansen vilket gör det lättare att nå Energiöverenskommelsens målsättning om ett fossilfritt elsystem. Med styrbar elproduktion kommer vi göra plats för mer väderberoende elproduktion, så som sol och vind.

VARULEVERANSER TILL FOTS TESTAS I GÖTEBORG

DB Schenker har börjat testa att leverera varor till butiker, restauranger och kaféer till fots, istället för med lastbil, i centrala Göteborg. En lastbil levererar alla varor till näringsidkarna i området, till en container på Kungstorget på morgonen, och därefter körs leveranserna ut med en specialbyggd eldriven pallyftare till alla mottagare i området.

Samtidigt som man levererar varorna passar man på att ta med sig en del av butikernas återvinningsmaterial som wellpapp och plast.

- Det ska bli spännande att testa om detta sätt att leverera varor kan vara framtidens distributionssätt i våra stadskärnor, säger Hanna Melander, miljöchef på DB Schenker.

LASTBILSTRANSPORTER BLIR TÅGTRANSPORTER

LKAB, SSAB och Scania Ferruform inleder ett nytt samarbete för att förflytta delar av sina godstransporter från väg till järnväg.

De tre bolagen kommer att använda outnyttjad kapacitet på den så kallade Stålpendeln. Stålpendeln används i dag för att frakta stål från anläggningen i Luleå till Borlänge. Tåget går tre gånger om dagen åt båda hållen åren runt. Men då returtransporterna går tomma vill man utnyttja den biten mer.

- Det är mycket glädjande att vi kan bidra till att minska den totala miljöpåverkan i Sverige genom att flytta lastbilstransporterna till tåg, säger Per Bonemark, inköpsdirektör och ordförande i Näringslivets Transportråd.

De tre företagen räknar med både färre och kortare lastbilstransporter, vilket i sin tur minskar koldioxidutsläpp och sänker fraktkostnader.

SvT Nyheter

SVENSKT FÖRSLAG LÖSTE SISTA KNUTEN INFÖR FN-MÖTE OM BIOLOGISK MÅNGFALD

EU är nu överens om vilka frågor som ska drivas inför FN-mötet om biologisk mångfald i december. Ett svenskt förslag till skrivning löste den sista utestående frågan på miljöministermötet i Luxemburg. Det innebär bland annat en mer konkret skrivning om plast i haven.

"EU:s position inför FN-mötet om biologisk mångfald är nu antagen. Sveriges förslag om plast i haven har godtagits av alla länder", skrev miljöminister Karolina Skog (MP) i sociala medier efter ministerrådsmötet.

I början av december håller FN möte om biologisk mångfald, COP 13, i Cancun i Mexiko och temat är "Mainstreaming biodiversity". Mot bakgrund av de 17 nya FN-målen för hållbar utveckling är ambitionen och planen att diskutera och förhandla om hur biologisk mångfald och ekosystemtjänster ska integreras i olika sektorer. Även Cartagena- och Nagoyaprotokollet ska förhandlas. Karolina Skog medverkar på mötet.

Aktuell Hållbarhet

GRI TAR STEG MOT ATT BLI STANDARD

GRI (Global Reporting Initiative) tar nu nästa steg för att utveckla ramverket för integrerad redovisning. Meningen är att G4 ska gå över till GRI Standards inom mindre än två år.

Säkerligen ifrågasätter många företag om en ytterligare en uppgradering av GRI verkligen är nödvändig så snart. G4 lanserades ju för bara tre år sedan.

GRI hävdar att det kommer att bli enklare att redovisa enligt GRI Standards, som alltså ska ses som ett steg mot att standardisera integrerad hållbarhetsredovisning. En avgörande skillnad är att standarden är uppbyggd i 36 moduler. Det förenklar framtida uppdateringar, då varje modul kan uppdateras separat.

I GRI Standards ska det också tydligare framgå vad som är rapporteringskrav, rekommendationer respektive vägledning. Detta kommer att göra det lättare för organisationer att veta vad de förväntas rapportera och hur man rapporterar det. Vidare har vissa indikatorer skärpts från att varit valbara till att bli obligatoriska.

MILJÖMÄRKNING/MILJÖCERTIFIERING AV BYGGNADER MED BRISTER

– Som det är nu så får man en miljömärkning som kan liknas vid en KRAV-märkning och då tror brukare och andra att det som byggts är riktigt bra och helt miljöanpassat trots att det finns mer som borde göras, säger Marita Wallhagen, forskare vid Högskolan i Gävle.

De olika miljöbedömningsverktygen har utvecklats för hur man kan göra allt lite bättre och inte utifrån miljömålen och hur långt vi måste komma.

– Om alla skulle bygga miljöcertifierat så skulle man ändå missa viktiga miljöfaktorer eftersom nästan ingen metod täcker in alla miljöaspekter. Dessutom är kraven inte tillräckligt höga.

– Jag har förståelse för att de inte kan ta med allt men förhoppningsvis kommer kraven att höjas. Under de nio år då jag forskat så har inte kraven höjts speciellt mycket trots att miljöproblemen som byggnader orsakar är mer aktuella än någonsin, säger Marita Wallhagen.

Marita har analyserat de verktyg som finns för att miljöbedöma byggnader och stadsdelar. Hon har funnit att metoderna mäter och viktar olika och slutresultatet blir därmed att den uppmätta miljöpåverkan blir olika beroende på vilken metod man använder.

– Man kan alltså som byggherre välja en metod som gynnar att man t ex vill använda stål.

– Jag har hört talas om att vissa materialtillverkare vägrar använda en metod, då de tycker att de fått för dåligt resultat med den metoden.

Den stora variationen i miljökrav och sätt att mäta miljöprestandan i den byggda miljön gör att det blir väldigt svårt för konsumenten och för de som jobbar inom byggsektorn att veta vad som är bra och dåligt.

Grundläggande miljöutbildning –16 mars 2017

Från hot till möjligheter med trovärdigt miljöarbete – en halvdag om hållbarhet; grundläggande miljöfakta, miljöarbete och företagande.

Seminarier ger grundläggande miljökunskap samtidigt som det skapar ökad medvetenhet om miljöarbetet och dess möjligheter.

Utbildningen är godkänd enligt Göteborgs stads Miljödiplomering (Svensk Miljöbas).

Se vår hemsida för närmare detaljer – www.ekosofia.se

Kommunikation för miljö och hållbar utveckling – våren 2017

En stark och trovärdig hållbarhetsprofil är i dag en avgörande framgångsfaktor för många företag och organisationer. Men hur går man tillväga – vad är tillåtet och otillåtet i marknadsföringen, vilka krav ställer omvärlden och hur lyckas man på bästa sätt förmedla att man har ett seriöst hållbarhetsarbete till medarbetare, kunder och andra intressenter.

Ett seminarium med workshop. Se vår hemsida för närmare detaljer

www.ekosofia.se

Parisavtalet – risker och möjligheter för företag

Ekosofia arrangerar seminarier och föreläsningar med anledning av FN:s klimatavtal i Paris. Vi redovisar de viktigaste överenskommelserna och besluten, liksom hur det påverkar näringsliv och företagande.

Agenda 2030 – FN:s globala hållbara utvecklingsmål

Ekosofia arrangerar seminarier och föreläsningar med anledning av FN:s mål för hållbar utveckling.

Vi redovisar de viktigaste slutsatserna, liksom hur det påverkar näringsliv och företagande.

– Vi är den första generationen som kan utrota fattigdomen och den sista som kan bekämpa klimatförändringarna, säger Ban Ki-moon, generalsekreterare i FN.

Ekosofias nyhetsbrev utkommer med 11 nr/år. Ansvarig utgivare är Bill Romanus.

För mer information om nyhetsbrevet kontakta Bill Romanus, romanus@ekosofia.se.

För information om Ekosofia AB och våra tjänster kontakta Magnus Ruberg, magnus.ruberg@ekosofia.se.

Kort om Ekosofia AB

Ekosofia AB är ett kunskapsföretag som verkar för hållbar utveckling.

Detta gör vi genom att erbjuda våra kunder att med hjälp av ett ökat miljömedvetande – ekosofi – nå såväl social och ekonomisk som ekologisk framgång.

Planerat och trovärdigt miljöarbete är vår metod.

Kommunikation – att åstadkomma dialog – är vårt främsta verktyg.

Vi arbetar som konsulter, projektledare och kvalificerade rådgivare.

Ekosofia AB grundades 1993 av Bill Romanus och Magnus Ruberg.

För ytterligare information – www.ekosofia.se